

Hur går det med strandviolen?

Bengt Oldhammer

1961 hittade Arne Granerot Sveriges nordligaste förekomst av strandviol på en stenig strand vid Siljan, mellan Mora och Garsås. Den sågs vid flera tillfällen långt in på 1980-talet och flera beläggsexemplar insamlades och pressades.

När undertecknad 1989 tänkte leta upp arten blev det ett hårt jobb, med 5 - 6 besök. I år inträffade blomningen kring sista juni, men enligt Granerot brukar den vanligen blomma ännu senare. De få ex som hittades hade vita blommor och växte liksom utträngd alldeles intill vattnet. 16 augusti hittades ett ex med blommor som inte resulterat i frön och när Granerot gjorde ett hastigt besök på platsen fann han en trolig hybrid med *Viola canina*, ängsviol.

Vid närmare granskning visar det sig faktiskt att ett stort antal violer är mellanformer mellan strandviol och ängs/norrlandsviol. Om de strandvioler som har långa, smala blad utan hjärtlik inskärning vid basen är helt rena strandvioler måste tillsvidare bli ett frågetecken. Vissa ex har både typiska strandviolblad samt blad med hjärtlik form. Enligt en teori som Jan Edelsjö fört fram, kanske regleringen av österdalälven ligger bakom. Genom att Siljans stränder inte längre översvämmas regelbundet har de båda arternas ekologiska nischer sammanflutit, dvs *Viola canina* har kunnat krypa närmre vattenbrynet. Och som en konsekvens av detta skulle en omfattande hybridisering ha kunnat äga rum.

Kommentar av Tomas Ljung:

Bengts iakttagelser överensstämmer förbluffande väl med observationer jag själv gjort i år under jakt på strandviol. Vid Siljansstranden nedom Sjurberg i Rättvik har arten iakttagits sparsamt, men regelbundet under senare decennier. I slutet av juni 1989 fann jag längs hela den 3 km långa strandlinjen endast 2 säkra strandvioler. De var helt vitblommiga, hade långa, sågade blad med helt tvär bas och de växte i stenig gräsmark helt nära vattnet. Däremot fanns i övermått blå och vitblommiga exemplar med växlande bladform och högst förbryllande arttillhörighet. Rena norrlandsvioler växte längre upp mot alkogen. Tanken på hybridvärmar föresvävade mig omedelbart. Identiskt likartade observationer har även gjorts i By vid Bysjön. Här har dock inte älvregleringarna förändrat vårvattenståndet. Här finns också samman med hybriderna åtskilliga rena strandvioler kvar.